1940 ий
21
МАЙ
№47 (660)
Акше 5 ыр.

10-шо ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла эллаcе пролетарий-шамыч, ушнысо!

ЯРВЕЗЕ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком ден Горком орган

КАДРЫМ МОШТЕН КУШТАШ ДА САЙЫН ВОСПИТАТЛАШ

„Партийын да государствын шӧртньӧ фондышт улшо кадр-шамычым аклаш, нунын дене дорожитлаш, нунын деке уваженийым иметлаш. Кадр-шамычым заботливо кушташ, кажне кушшо пашаенглан кӱшкӧ кӱзашыже полшаш, тыгай пашаенг-шамыч дене чытен „возитлашлан" жапым чаманаш огыл да нунын кушмыштым писемдаш"—манын Сталин йолташ партийын XVIII с'ездыштыже кутырен.

Большевик-шамыч партийын XVIII с'ездше деч вара мемнан Марийский республикыштына молодежь да комсомолец-шамыч кокла гыч руководящий комсомольский, советский да хозяйственный пашашке чылаже 607 еҥым выдвигатлыме. Ӱлычын выдвигатлыме йолташ-шамыч пашам начар огыл шуктат. Теве А. Р. Калинина йолташ педучилищым тунем лекмеке ВЛКСМ Косолоп райкомын инструкторжылан выдвигатлыме ыле. Икмыняр жап гыч пропаганда ден агитаций отдел вуйлатышылан выдвигатлалтын. Тиде пашаштат сай ыштыш. Кызыт тудым Роҥго ВЛКСМ райкомын секретарьжылан выдвигатлыме.

„У ял" колхозын (Сотнур район) счетоводшо комсомолец П. Чугунов йолташым райзо заведующийын заместительжылан выдвигатлыме. Шке пашажым начар огыл шукта. Але налаш Воздвиженская йолташым (Волжский район). Тудо рядовой учительницалан ыштен. Шке классыштыже учебно-воспитательный пашаште сай результатым шуын. Кызыт Воздвиженская йолташым Волжский районын Пионер пӧрт директорлан выдвигатлыме. Пытартыш жапыште Пионер пӧртын пашаже ятыр саемын: йоча-шамыч Пионер пӧртыш утларак кошташ тӱҥалыныт, кружок-шамыч пашам сай ышташ тӱҥалыныт.

Туге гынат южо ВЛКСМ райком-шамыч кадр куштымаш да воспитатлымаш пашам кӱлеш семын огыл ыштат. Руководящий пашашке келгын изучатлыде, могай пашаште ыштен кертшашлык шым палыде выдвигатлымаш факт-шамычат лиеден.

Теве ВЛКСМ Килемар райкомын секретарьже А. И. Семенов ятыр жап годым пьянка дене заниматлен, райкомолын оксажым кучылтын, районышто комсомольский руководствым нигузеат обеспечитлен кертын огыл. Садланак вет комсомол обкомын бюрожо Семеновым паша гыч кораҥден. Роҥго ВЛКСМ райком школьный молодежь ден пионер отделым вуйлатышылан М. А. Мокосеева йолташым 1939 ийыште выдвигатлен ыле. Тудо тиде пашаште йӧршешат ыштен ыш кертат, паша гыч кораҥдалтын. Кырык-Марий ВЛКСМ райкомын военно-физкультурный отделым вуйлатышыже Н. О. Балахничев йолташым прогул ыштымыжлан паша гыч кораҥдыме.

Кушнӧ ончыктымо факт-шамыч гыч выводым ышташ лиеш—посна ВЛКСМ райком-шамыч руководящий пашашке кадрым выдвигатлымашке формально относитленыт. Еҥ-шамычым кӱлеш семын изучатлыде выдвигатлыме дене тыгай факт-шамыч лийын кертыныт.

Руководящий пашашке выдвигатлымаште эша ик ситыдымаш—ӱдыр-шамычым шагал выдвигатлат. Тений выдвигатлыме 114 еҥ кокла гыч улыжат 34 ӱдрамаш гына.

Ончыкыжым молодежым да комсомолец-шамычым руководящий пашашке выдвигатлашлан нуным мештен куштыман да сайын воспитатлыман.

4 номеран школын (Йошкар-Ола) эн сай солистше-шамыч.
Снимкыште (шола гыч пурлашке): Лиза Киселева, Коля Стрельников да Тоня Копаева.
Фото М. Чуршуковын.

Марийский АССР Верховный Советын кумышо Сессийжым созыватлыме нерген

МАРИЙСКИЙ АССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТ ПРЕЗИДИУМЫН УКАЗШЕ

Марийский Автономный Советский Социалистический Республика Верховный Советын кумышо Сессийжым 1940 ий 10 июньышто, Йошкар-Олаш созыватлаш.

Марийский АССР Верховный Совет Президиум Председательын заместительже А. МОСОЛОВА.
Марийский АССР Верховный Совет Президиум Секретарь М. КУКИН.

Сталин йолташын биографийжым изучатлат

Шернур район „МОПР" колхоз пеленсе комсомольский организацийысе комсомолец-шамыч И. В. Сталин йолташын биографийжым кугу куанымаш дене изучатлат.

Сталин йолташын биографийжым изучатлашлан посна кружокым ыштыме. Кружокым комсомолец И. Кропотов йолташ моштен вуйлата. Чӱчкыдын беседым, докладым ышта. Шукерте огыл „И. В. Сталин йолташын шочмыжлан 60 ий" тема дене беседым ыштыш. Комсомолец-шамыч беседым куанен колыштыч.

А. Е. Чемеков.

ТУДО ЧАПЛЕ КОМАНДИР ЛИЕШ

13 майыште ВЛКСМ Морко райком Дмитриев йолташын тунемме полковой школын командованийже деч тыгай содержанийан письмам налын:

ВЛКСМ МОРКО РАЙКОМ ПАШАЕН-ШАМЫЧЛАН

Шерге йолташ-шамыч!

Полковой школын командованийже тыланда красноармейский боевой саламым колта да мемнан доблестный Йошкар Армий радамыш советский калыкын преданный эргыжым Н. А. Дмитриев йолташым колтымыланда кугу таум каласа.

Военный пашам уло кумыл дене изучатлаш да партий ден правительствын первый ӱжмашышт почешак шкенан родинным священный рубежше-шамычым араалаш шогалашлан эре ямде лияш пумо наказдам тудо честь дене оправдатла.

Тудо тунеммаште примерым ончыкта, боевой ден политический подготовкышто отличник. Тудын фотографийже почет ончашке пуртальын. Полковой школым пытарымеке, тудо РККА-н чапле младший командирже лиеш, да тудо кӱлеш лиеш гын, шке подразделенийжым — родина верч! Сталин верч! — бойыш наҥгая.

Тыланда комсомолец-шамычым Ленин—Сталин партийын духеш воспитатлашда, мемнан сеҥалтдымо Йошкар Армийлан достойный пополненийым ямдылашда желатлена.

Снимкыште: Н. М. Дмитриев йолташ пошелене шинча.

Полковой школын начальникше — М Осипов.
Полковой школын политрукшо — Волков.

Агитколлективын пашаже

Чирки агитколлективыште (Пектубай район) 22 агитатор шотлалтеш. Нуно чыланат колхозник ден колхозница-шамыч коклаште умылтарымаш пашам сайын ыштен шогат. ВКП(б) Центральный Комитет ден СССР Совнаркомын пунчалыштым прорабатывлат.

Агитатор-избач Р. И. Чесноков йолташ шошо ага жапыште 13 гана газетым йӱкын лудмашым эртарен. Тудо международный положений нерген беседымат эртара. Агитатор П. Якимов, А. Кузнецова, Р. Новоселов йолташ-шамычат пашам сайын ыштат.

Пырдыж газета лукмаштат агитатор-шамыч чот полшат. Колхозлаште, бригадылаште шошо ага годым чылаже 9 номер газетым лукмо.

И. М. Чесноков ден И. И. Новоселов.

СОВЕТСКИЙ СОЮЗЫШТО

ЧЫЛА НЕРГЕНАТ

■ Днепропетровский областьысе шемер-шамычын 40 тӱжем утла йочашт тений кеҥежым лагерьлаште эртараш тӱҥалыт. Тылеч посна школьный ден дошкольный ийготан 33 тӱжем йоча детский санаторийлаште да кеҥеж детский садлаште лийыт.

■ 27 киловатт мощностян гидростанцийым Куйбышевский область Карл Маркс лӱмеш колхоз Шептала селаш ышташ тӱҥалын. Строительство 100 тӱжем теҥгем шога.

■ Феодосийысе рыболовецкий хозяйство-шамыч шошо вӱд тӱҥалтыш гыч 90 тонн колым кучыныт. Кол кучымаш кызытат кая.

■ Сочи—Гагры—Сочи маршрут дене автопробегым Сочинский автомотоклуб организоватлен. Тыште чылаже 20 автомобиль участвоватлен. Пробегыште первой верым Фабрициус лӱмеш санаторийын шоферже И. А. Коликов йолташ налын.

■ Тарнополь ола деран областьысе физкультурник-шамычлан кугу стадион ышталтеш. Тышан футбольный полем, беговой дорожкым да спортивный модыш-шамычлан площадка ышталтеш.

Оршанка МТС-ын ончыл тракторный бригадыжын бригадиржым Ф. Н. Мансуров йолташым Всесоюзный ял озанлык выставкышке участвоватлаш утвердитлыме.
Снимкыште: Мансуров йолташ тракторный бригадын паша участкышкыже каймыж годым.
Фото А. Овечкинын.

Пеҥгыде кылым кучат

Коклала неполный средний школышто тунемше-шамыч колхозник-шамыч дене пеҥгыде кылым кучен шогат.

Шошо ага жапыште 6-шо ден 11-ше майыште ученик-шамычын вийышт дене „Волгыдо", „Чевер ӱжара" колхозлаште концерт пуалте.

Школа пеленсе комсомольский организаций лишыл колхозлашке пырдыж газетым лукмаш паша дене вуйлаташ посна комсомолец-шамычым прикрепитлен. Нуно шке участкыштышт пашаштым честно шуктен шогат.

Тыгак учитель-агитатор-шамычат пашаштым сай ыштат. Теве Мельников ден Петров йолташ-шамыч, партий ден правительствын решенийыштым да международный положений нерген колхозный масса коклаште келгын умылтараш тыршат.

И. Росляков.

КОМСОМОЛЕЦ-ВЫДВИЖЕНЕЦ

— Мыйым ленинский комсомол воспитатлен, мый тудлан шуко обязан улам,—манеш М. А. Шабруков йолташ. Санден ленинский комсомолын званийжым шке пашаштыже оправдатлышаш верч Шабруков йолташ уло вийже дене тырша. Тидым але марте ыштен толмо пашаже рашак ончыкта. Вет рядовой колхозник гыч райфон налоговой инспекторжо марте кушкаш пашам ятыр ышташ кӱлын.

М. А. Шабруков йолташ Купсольский сельсоветысе „Ударник" колхозын членже. Тудо колхозыштат эре ответственный пашаште лийын да тудым честно шуктен толын.

1934 ийыште склад заведующийлан шоген, колхозын киндыжым чот арален. 1935 ий шошым районный колхозный школышто кудтылзаш курсышто бригадирлан тунем лектын да 1938 ий марте колхозышто бригадирлан ыштен.

1938 ийыште тудын бригадыже чапле урожайым налын, производственный пашаштат ончыл радамыште лийын. 1937 ийыште Шабруков йолташ ленинский комсомол радамыш пурен. Тылеч вара колхозышто шке активностьшым адакат утларак ончыкташ тӱҥалын. Колхозышто финансовый планым срок деч ончыч темышаш верч кучедалмаште активно участвоватлен. А 1938 ийыште комсомолец Шабруков йолташ Купсольский сельсоветышке налоговой агентлан выдвигатлалтын.

Тыштат шке паша ыштен кертме способностьшым ончыкташ пижеш. 1938 ий марте Купсольский сельсовет финансовый план темымаште районышто эре почеш кодын толын. У налоговой агент Шабруков йолташын виян пижмыж дене велэ Купсольский сельсовет 1938 ийсе финансовый планым срок деч ончыч 100 процентлан темен ыле.

Шукерте огыл Шабруков йолташым районышто ик ончыл налоговой агентлан шотлен, Райфо налоговой инспекторлан выдвигатлен. Мутат уке, Шабруков йолташ тыштат шке пашажым честь дене шукта. Тыге Шабруков йолташ ленинский комсомол радамеш воспитатлалтын кушкеш.

Я. Макматов.

Шошо агам районышто эн ончыч пытарыше „Пашазе" колхозын (Ронго район) колхозникше-шамыч пареҥгым шынаашлан почвым ямдылат.
Снимкыште: 2-шо бригадысе звенон звеноводшо А. Н. Иванова йолташ каныме жапыште газетым йӱкын лудеш.
Фото М. Чуршуковын.

Кадр-шамыч дене пашам кӱлеш семын ыштыман

Кадр-шамыч дене паша ыштымаш — тиде пешак кугу ответственный паша. Нуным кӱлеш семын аклаш, кушташ да воспитатлаш кӱлеш. А тидлан лийын кече еда кадр-шамыч дене пашам ыштыман.

ВЛКСМ Йошкар-Ола райком пытартыш жапыште тиде шотышто пашам икмыняр саемден. 1939 — 40 ий жапыште кушкын шогышо молодежь да комсомолец-шамыч кокла гыч руководящий комсомольский, советский да хозяйственный пашашке 76 еҥым выдвигатлен. Выдвигатлыме еҥ-шамыч пашаште чапле примерым ончыктат.

Туге гынат ВЛКСМ Йошкар-Ола райком кадр-шамыч дене, утларакшым первичный комсомольский организаций-шамычын секретарьышт дене пашам путырак начар ышта. Садланак вет ятыр ситыдымаш-шамыч улыт. Теве „Красный труженник" колхоз пеленсе комсомольский организацийын секретарьже Куклин йолташ нимогай пашамат огеш ыште. Тиде организацийыште 6 комсомолец кокла гыч пасу пашаште улыжат 1 еҥ гына ышта, а молышт жапым яра эртарен коштыт. „Большевик" колхозысо комсомольский организацийын секретарьже Симонов йолташ комсомолец-шамыч деч 3 ийлан погымо членский взнос оксам кучыкт пытарен.

„Трактор" колхоз пеленсе комсомольский организаций секретарьын заместительже Яперова йолташ комсомольский пашам самотекышко кудалтен. Комсомолец-шамыч 7 тылзылан членский взносым тӱлен огытыл, дисциплина путырак начар. Колхоз пашаште примерым ончыктымо олмеш, тудо шылын гына коштеш. 1940 ийыште Яперова йолташ улыжат 8 трудоднем гына ыштен.

Кадр-шамыч дене паша ыштымашым ончыкыжым нигузеат тыгай положенийеш кодаш огеш лий.

Ольга Зив.

РИСК

Ӱчашымаш верын-верын эртен: пеш чот шыгыр трамвайыште, вара Северный вокзалын платформыштыжо да, мучашыжлан, пригородный поездын яра вагонышкыжо. Московский кинон пытартыш сеанс гыч шке декышт, Пушкиныш толшо кум самырык еҥ деч посна, ик пассажир гына воктенсе скамейкыште шинчен. Тудын чурийже молын деч нимо денат ойырлалтын огыл. Тудо але шонгак огыл, но шде самырыкат огыл, очыни, пеш чот нойышо еҥ, тудо пырдыж воктен окна деран кумык лийын, шинчажым кумен шинча. Рвезе шамыч тудын скромный фигуржо мучко ӱмбач гына ончалын, шке мутланымашкышт савырнышт.

— Мый тугай-шамычым йӧратем, кӧ рисковатла, — пылшан упшым упшалше ӱдыр шоналтенрак пелештыш.

— Мыят тугак, — келшыш вихрястый рвезе, — правильно, Тонечка. Летчик лийын, мый обязательно рисковатлаш, мучаш марте рисковатлаш тӱҥалам.

— Да эша тыйым летчиклан налыт гын,—кепкым упшалше рвезе сомнений дене пелештыш, — тыйын математикет дене, брат...

— А мо мыйын математика? — агытан гай лийын, вихрястый ойла, — пытартыш чырык яндар. Ужат, теве шошым экзаменыште „отлично" лиеш...

— Тыйым изишат пеҥгыдемдаш рискованно, — пытартыш мутым поснак ойыртемын пелештыш йолташыже.

— Риск нерген кызыт ойлаш жап, — шиждегеч воштылын тӱҥале Тонечка, пытартыш контрольный годым Миша (вихрястый велым тудо вуйжым савалтыш) рисковатлыш да... модын нале.

Миша кугешныш.

— Кидын ловкостьшо дене да нимогай мошенство деч посна, — кыдалжым кучен тудо кумык лие, — йӧршын йомам ыле, а лектым.

— Тый тунам черле лийынат, — ойла Тонечка, — мый тылат умылтарем. Шинчет, кузе Иван Федорович класс мучко коштеш? Парта коклаште кидшым кӱсеныш чыка да ну — коштеш. Ванька Сорин первой партыште Мишамыт рядыште шинчен. Класс мучашыш ончалынат, ужын: Мишка сырыше, йошкарге, потолокыш онча да вер гыч ок тарване. Вич минут гыч ончалын — тугак. Ужеш: паша начар. Листокеш решенийым возен да Иван Федорович тудын тураш шумеке, ик кид лупшалтыш денак тудын тупешыже тиде кагазым пыжыктен шынден. Тудо окна дек миен шуо, шолгыш, шолгыш да мӧнгеш каяш тӱҥале. Миша деке шуын, йол таган дене савырныш, а Миша кагазым тушеч „цоп".

— Вот тиде риск ыле, — шке семынже воштылалын Миша ойла.

— Изирак риск, — кепкым чийше рвезе сыренрак пелештыш, — жульничествым лупшалеш... Кӱсен жуликат еҥ кӱсен гыч кошелекым лукмо годым тыгай принцип дене рисковатла.

— Ит пургед, пожалуйста, — обижатлалте ӱдыр. — Да вообще ме отвлекатлалтна. Ме вет рискым йодшо профессий нерген кутырышна.

— Творческий рискым луктын шушо ик профессият уке, — кепкым упшалше рвезе аптыраныде вашмут пуыш. — Изобретатель рисковатла? Рисковатла. Инженер? Водолаз? Моряк? Танкист? Тиде чыла ӱчашыдыме. А таче тый, врачат рисковатла, манын ӱчашышыч. Поварат, писателят, артистат, рисковатла.

— Ну сай, — коклаш пурыш Тонечка, — тыйын семын, кажне профессийыште творчески рисковатлаш лиеш. А педагог?

Йодыш тымыкеш кечалте.

Кепкым упшалше рвезе сангажым куптыртылын, чытыралтын вашмут пуаш мутым кычалын. Тонечка торжественно воштылын:

— Ужат!

— Самырык-шамыч, извинитлыза, — воктенсе скамейкыште шинчыше пассажир шиждегече коклаш пурыш, — мыланем ик мутым ойлаш пуза. Мый, паледа, педагог улам. Мый утверждатлем, мыйын профессийыштем моло профессийсе деч риск шагал огыл.

— Мыйын педагог улмем тендам ӧрыктара мо? — угыч пассажир ойла, — мый, ик манаш, „вес лагерь" гыч улам мо? Но, айста, тидым кудалтена. Ме чыланат — кугу ийготан улына. Те, очыни, десятиклассник улыда, пел ий гыч кеч кунамлан ты школым шуэн кодеда. Мый денем те, очыни, одат вашлий, мый москвич ом ул, толшо улам... Айста сайынак мутланена.

Случайный мутланыше йолташын мутыштыжо ала мо кум йолташлан келшыдымаш знакым пуаш заставитлыше ыле.

— Прекрасно...—лишкырак лийын учитель ойла.—Те палыза, мый яра мутан лияш ом ямдылалт. Педагогын творческий рискшым сӱретлыше ик случайым тыланда просто ойлынем. Случай тыгане. Тиде лийын тений, визымше классыште. Класс — класс гаяк. Способный, неспособный йоча-

(Умбакыже 3-шо стр.)

Украинский танецым сайын исполнятлыше, Йошкар-Ола 6 номеран школын тунемшыже-шамыч.

Фото М. Чуршуковын.

Параньгаште йоча творчествым ончымаш

16—17 майыште райцентрысе соцкультура пӧртеш, районысо йоча творчествым ончымаш эртыш.

Ончымаште районысо чыла средний, неполный средний, 6 начальный школа-шамыч, детдом да детсад гыч чылаже 304 йоча участвоватлен.

Организованно да сай номера-шамыч дене выступатлыше школа-шамычым, Порчаринский неполный средний ден Куракинский средний школым да детдомым, посна участник-шамыч кокла гыч 3 йочам оргкомитет премироватлен.

Участник-шамыч кокла гыч 18 йочам областной олимпиадыште участвоватлаш кандидатлан ойырымо. Нунын коклаште Куракинский средний школа гыч 4 классыште тунемше ударник-шамыч: Таня ден Галя Горшенина (татарский народный танец дене), 7 классыште тунемше-шамыч Лида Гужавина ден Шура Сухих („Яблочка" танец дене).

Параньгинский средний школа гыч 8 классыште тунемше Назия Ижбулатова (татар калыкын „Кара Урман" лӱман муро дене) да 6 класс гыч Рукия Самигуллина („Нота" лӱман стих дене) да молат.

Каласаш кӱлеш, Параньга ВЛКСМ райком ден РОНО школлаште йоча творчествым развиватлымашке кӱлеш вниманийым ойырен огытыл. Садланак вет, ончымаште, чыла школа-шамычгаяк ик тӱрлӧ номера дене выступатленыт.

Районысо ик школа гычат, нимогай технический да юннатский кружок-шамычын, тугак посна йоча-шамычын пашаштым тыште ончыкталтын огыл. **И. Краснов.**

ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЙ КОНЦЕРТ

18-ше майыште Поволжский лесотехнический институтын актовый залешыже оласе йоча творчествым ончымаш олимпиадын заключительный концертше эртыш. Концерт ончаш 620 енг погынен. Тышке ВКП(б) Маробком секретарь Кушнарев, ВЛКСМ Маробком секретарь Темерешев да Щербаков йолташ-шамычат толыныт.

Тиде концертыште республиканский олимпиадыш кандидатлан ойырымо ученик-шамыч выступатлышт.

Эн ондак 6-шо номеран средний школа гыч ударница Домрачева сценыш лектын выступатлыш. Тудо шке возымо стихшым лудо.

Вара 4-ше номеран школа гыч Стрельниковын вуйлатыме хор выступатлыш. Хор „Рабочий май", „Дуня тонкопряха" муро-шамычым пеш яндарын, келыштарен мурыш. Тиде хор олаште эн сайлан шотлалтеш.

4-ше номеран школан выступленийже пытымек, 1 - ше номеран тӱналтыш школа гыч шумовой оркестрын коллективше сценыш лекте. Нуно „Полюшко поле", „Катюша" муро семым шоктышт. Тиде оркестрым П. Н. Никифоров йолташ моштен вуйлатыш.

Пытартышлан Пионер пӧрт гыч Пекшибаева, Самарина, Санников, Бушуева, Марактанова ритмический, акробатический да марийский танец-шамычым пеш чаплын исполнятлышт. Тыге икте почеш вес выступлений кужун сово кырымаш дене эртыш.

Оласе олимпиадыште чылаже 1108 ученик-шамыч участвоватленыт. Нуно чыланат „хорошо" да „отлично" отметка дене тунемыт. Участник-шамыч кокла гыч республиканский олимпиадыш кандидатлан 350 енгым ойырымо.

Заключительный концерт пытымек, киностудий 1-ше номеран школын шумовой оркестржым да марийский танецым сайын исполнятлыше, Пионер пӧртын участникше - шамычым киножурналыш сниматлыш.

В. В. Мамаев,
олимпиадын олассе оргкомитет председатель.

НЕСОЮЗНЫЙ МОЛОДЕЖЬ КОКЛАШТЕ ПАШАМ УТЛАРАК ЫШТЫМАН

Ронгго район, Пушкин лӱмеш колхоз пеленсе комсомольский организацийым организоватлымылан ындӗ кок ият эртыш. Но тугӗ гынат комсомольский организаций йӧршеш огеш куш.

Самырык колхозник ден колхозница-шамыч кокла гыч комсомолыш пураш шоньышо ятыр улыт. Нунын коклаште воспитательный пашам ыштыман ыле. Секретарь И. Н. Янцев йолташ тиде пашам йӧршынак огеш ыште.

Комсомолец-шамыч социалистический соревнованийымат огыт акле.

Комсомольский собраний ындӗ. 5 тылзе годсек лийын огыл.

Комсомолец Б. И. Бирюков 11 тылзылан членский взносым тӱлен огыл.

Колхозышто пырдыж газетын значенийже кугу гынат, пырдыж газетым пеш шуэн луктыт. Садланак колхозышто але шуко ситыдымаш-шамыч улыт.

ВЛКСМ Ронгго райком таче мартеат тиде организацийлан кӱлеш полышым пуэн огыл. **Казаков.**

ГАЗЕТЫМ ЙУКЫН ЛУДЫТ

Шернур район Коклала неполный средний школышто тунемше комсомолец - шамыч Д. Овечкин, И. Горохов, П. Богданов, Н. Петухов, А. Чемеков да молат шошо ага жапыште „Чевер ӱжара" колхозысо колхозник ден колхозница-шамычлан газетым йӱкын лудын умылтарат.

Нуно посна бригадылаште, звенолаште пырдыж газетымат кӱрылтде луктын шогат. **Фонарев**

Йошкар-Ола 4 номеран школысо сай рассказчик-юморист-шамыч.
Снимкыште (шола гыч пурлашке): Коля Митяков ден Гена Кузьминых.
Фото М. Чуршуковын.

РИСК

(УМБАКЫЖЕ)

шамычат улыт. Пеш сай йочат, ӧрканышат уло. Ик манаш, чыла вере гаяк. А нунын коклаште—коктын. Ревзе, тудым Виктор манын лӱмдена, да ӱдыр, Нюся манына. Виктор пеш сай тунемеш, пеш ласка, чиста, эре воштылеш. Тугай яндар ревзе. Педагог-шамыч кокла гыч нигӧат тудын ӱмбак жаловатлен огыл. А Нюся... Тудын дене паша начар: кумышо классыште кок ийлан кодын, нылимшыште пыкше-пыкше тунемын. Дисциплиныжат начар: то учитель дене грубитла, то йолташыж дене вурседалеш...

Ойлышо енг шӱлалтыш, кидше дене шӱргыжӧ мучко ӱштылят, шып лие. Кум самырык колыштшо ӱшанымдыме чуриян шинчевыт.

— Ну, вот. Тунам мемнан дене Нюсям шукын шоныктеныт. Вожатыят, классный руководительницат, молат. Пытартышлан мый ойлышым. А мый, тендан сведенийышкыда, директор. Да представитлыза, ӱдыр мыланем келшыш. Сай, шонем, ӱдыр, только корным ончыкташ нигӧлан. Тудын йолташыже-шамыч уке улыт. Тудым мый Виктор дене йолташым ышташ шонен пыштышым...

Ойлышо енг адакат шогале.

— Вот и риск уло,—чыгеен ыш керт Тонечка, мыскылыме семын кидшым лупшале.—Да вет тыгай эксперимент-шамыч кажне школышто пачка дене эртаралтыт.

— Позволитлыза, — возражатлыш директор,—ида вашке. Да, ну кок йочам ме пырля шындышна, паледа, чыла возымо семын каяш тӱнгале. Педагог - шамычын жалобышт вашке пытыш, Нюсян отметкыже-шамыч тӧрланаш тӱнгальыч, а Виктор—тудо классыште просто герой лие. Тудым чылалан примерлан шындышт. Тенийсе ий толын шуо. Кенгеж мучко йоча-шамыч канышт, школымат тӧрлатен шындышт. Пашам ыштена. Тунемына. Икана мый декем видзымше „Б" класс гыч классный руководительница толын. „Нюся,—манеш,—Виктор деч ойырен шындаш йодеш. Шортеш, шыдешка, кеч те тудлан подействоватлыза". Паледа, а мыланем тиде пашаш пураш жап уке ыле. „Шке, шке разбиратлыза!" манам. Ну, первый чырык сай эртыш, а кокымшо чырыкын тӱналтышыштыже историй тӱгале. Мемнан Нюсят руш йылме дене „плохым" нале. Аважлан дневникеш подписатлаш пумо олмеш, тудо отметкым ӱштын. Ондалымаш! Ӱдырым старший вожатый деке ӱжыктышт. Тудо тудым чот вурсен, галстукым кудашаш лийын. Шке шотшо дене классный руководительницат дневникыш кокымшо „плохым" возен шынден—ындӗ дисциплина дене да тушанак молан „плохо" шындалтмыжымат возен. Мера-шамыч суровый улыт, да те шкат судитлыза,—ондалымаш!..

Ойлышо енг паузым ыштышат, пеш писын ваш ончалше самырык енг ӱмбак тӱслен ончале.

— Да!—шинчажым ӧрдышкӧ ыштен, Миша ӱшанымдымын пелештыш.

— Эрлашыжым Нюся школыш ыш тол,—умбакыже ойла директор,—кокымшо кечынат тугак. Кумышо кечын мый тудын дек мӧнгышкыжӧ кайышым. Тольым. Аваже уке, ӱдыр малыме верыште кия. „Тый денет мо лийын?—йодам.—„Черле улам".—„Мо дене черле улат?"—„Логар коршта". „А тыйын дневникет дене могай историй?" Шыпак лие. Ик гана гына тарваныле—мый тудын деке Викторым колтен лийын. „Да те идат шоно". Вара адак шып лийна. Ну мо, мый кайышым. Эше кок кече эртыш—Нюся классыште уке. Мый, признатлаш гын, ӧрым веле. Мом тушто ышташ? Вет пале: ӱдыр черле огыл, а просто отчаянийыште. Да кенета письма. Почта дене письма толын. Конвертыште кугу буква дене возымо: „Директорлан. Только лично". Почам. Воза мыланем Нюся, да паледа, мо нерген воза, кузе тудо „плохо" отметкым ӱштын, кузе тудлан ондаленам манмыжлан кокымшо „плохым" шынденыт. Тунам тудо лӱдын, ужыда, лӱдын улмаш, да паледа, мом ыштен?

— Дневникым кушкедын?—писын йодо Тонечка.

— Да тугеракак, — вашмутым пуыш ойлышо енг,—кушто кок „плохыжо" улмаш, тудо дневникын кок страницыжым клеитлен шынден, мый шонем, шокшыжо годым, да вара наверно шоналтенат, вараш кодын. Кокымшо ондалымашыже деч вара тудо мый декем йодыш дене обратитлалтын. Паледа могай йодыш дене?

— Проститлаш, наверно,—вачыжым тарватыл Миша пелештыш.

— Уке. У дневникым пуаш.

— Ой!—кычкырал колтыш Тонечка.

— Храбрый ӱдыр,—воштылале Миша.

— Те тыге шонеда? „Тыге" мутеш пералтышым ыштен, директор серьезнын да шоналтен пелештыш.

— Ну, а кузе?—кепкым упшалше ревзе грубынрак возразитлыш.—Вет тиде формальный нахальство лиеш...

— Келшем!—вашке пелештыш директор.—Вполне келшем. Первой минутышто мый шкежат ты-

(Мучаш 4-ше стр).

ИНОСТРАННЫЙ ТЕЛЕГРАММА

НОРВЕГИЙЫШТЕ ВОЕННЫЙ ДЕЙСТВИЙ-ШАМЫЧ

Лондон, 19 май. (ТАСС). Рейтер агентство тыге увертара: немец-шамычын Нарвикыште германский гарнизонлан Тронхейм гыч теңгыз дене подкреплениймым колташ тӧчымашышт успехым иметлен огыл. Германский транспорт-шамыч вӱд йымак волтен колталтынйт але нуным союзник-шамычын военный корабльышт поген налынйт. Англо-французский войска - шамыч Нарвик ӱмбак кажне кечын эре утларак нажимым ыштен шогат. Военный корабль-шамыч германский позиций-шамычым эреак бомбардироватлат.

Берлин, 19 май. (ТАСС). 17 май вашеш йӱдым английский самолет-шамыч Баргеным бомбардироватленыт манын, лондонский радион увертарымыжлан германский информационный бюро тыге заявитла: английский бомбардировщик-шамыч Бергеным атаковатлаш тӧченыт, но нуным германский зенитный артиллерий поктен колтен. Садлан нуно бомбым теңгыз ӱмбак кышкен коденыт. Эрдене кум английский самолет кокымшо налетым ыштен. Нунын ваштареш германский истребитель-шамыч чоңештен лектынйт, но нунын лӱэн кертшаш даңгытыш толын шумешкышт английский бомбардировщик-шамыч мӧнгеш чоңештен каеныт.

Гитлерын приказше

Германский информационный бюрон увертарымже почеш, 18 майыште Гитлер приказым луктын. Тиде приказ почеш 1918 ийыште Версальский договор дене Германия деч Бельгийлан кайше Эйпен-Мальмеди да Моренс территорий-шамыч адакат Германийын составышкыже пурталтыныт. (ТАСС).

18-ше майыште Изи Какшан эңерын шола серыштыже профсоюз-шамычын массовый кроссышт эртаралтын.
Снимкыште: Кроссын участникше-шамыч 1000 метран дистанцийыш куржмышт годым. Фото А. Овечкинын.

Спартакиадылан ямдылалтыт

Кодшо ийын декабрь тылзыште Марий-Сола средний школа пелен преподаватель М. И. Иванов йолташын инициативыже дене физкультурный кружокым организоватлыме ыле.

Кружок пашашке тунамак виян пиже. Тунемме ий мучко кок соревнованийым эртарыме. Кружок член-шамыч ГТО значоклан нормым сдатлат.

Кружокын физкультурный уголокшо уло. Кружок член - шамыч физкультурым йӧратат. Лиза Скворцова, Н. Шабакова, Ю. Милютина, В. Мрачев, М. Шалагин, Охотников да молат тений республиканский спартакиадыштат участвоватленыт.

Кызыт кружок тунемме ий мучашеш кугу спартакиадым эртарашлан ямдылалтеш.

С. Т. Дроздов.

Профсоюз-шамычын массовый кроссышт

18-ше майыште Изи - Какшан эңерын шола серыштыже (Йошкар-Ола массовый кросс эртаралтын). Туштo чылаже 175 еҥ участвоватлен.

500 метрыш куржмаште ӱдыр-шамыч кокла гыч эн сай результатым ял озанлык техникумын студенткаже Танаева йолташ ончыктен. Тудо тиде дистанцийым 1 минутат 39 секундышто куржын. Танаева йолташ деч 2 секундлан вараш кодын финишыш Петрякова йолташ („Буревестник" общество) толын.

1000 метрыш куржмаште сай результатым пӧрʼеҥ кокла гыч „Спартак" общество член Васильев йолташ (тудын жапше 2 минутат 53 секунд). Ӱдыр-шамыч кокла гыч Соколова йолташ („Спартак" общество) тиде дистанцийым 3 минутат 51 секундышто куржын.

Кросс эртарымаште 3000 метрыш куржмаш эн интересный ыле. Тиде дистанцийыш 36 физкультурник куржын. Нунын кокла гыч Силов йолташ („Динамо" общество) эн сай результатым ончыктен. 10 минутат 11 секундышто финишыш первый толын.

Кроссышто кугу выдержанностым да сай организованностьым ял озанлык техникумын коллективше ончыктен. Тиде школын 47 участникше-шамыч ГТО значоклан нормым чыланат сдатлен. Садлан тиде коллектив первый верыш лектын. 2-шо верым „Буревестник" общество да 3-шо верым „Медик" общество-шамыч налынйт.

Л. Ивук.

Юнкор серыш-шамыч почеш

Тений 17 февральыште юнкор И. Пирогов йолташ „Рвезе Коммунист" редакцийышке „Шемер" колхозын шошо агалан начар ямдылалтмыже нерген заметкым колтен ыле. Тиде заметкым ме У-Торʼял райзошко тергаш колтышна.

Кызыт райзо тыге увертара: терген налмеке заметка чынныш лекте. Колхоз председатель Ямошевым паша гыч корангдыме.

* * *

Юнкор Ф. Тесмеев йолташын колтымо „Фрунзе" колхоз пелене комсомольский организацийын пашажым саемдыман вуймутан заметкым ме ВЛКСМ Йошкар-Ола райкомыш тергаш колтенна ыле. Заметка почеш райкомол терген налынат, комсомольский организацийын секретарьже Петухов йолташлан предупреждениймым, а комсомолец П. Ямбухтин йолташлан йӱшӧ вуя комсомольский билетым йомдарымыжлан строгий выговорым пуэн.

РИСК

(МУЧАШ)

гак шокшештым. Ну, а варажым мый вес семын шоналтышым. Кенета, шонем, тиде дневник гыч тудлан у илыш тӱңалеш. Кенета, шканем ойлем, педагогический канон-шамыч деч отступатлаш кӱлеш. Педагогикын правилыже почеш Нюсялан у дневникым нигузеат пуаш огеш лий. Шойыштмыжлан тудо тӱлышаш. А туге гынат, шонем, рисковатлаш гын, кузе?...

— Ну, рисковатлышыч вара?— волноватленрак Тонечка йодо.

— Рисковатлышым, — кидшым кок век ыштыш директор.—Да представитлыза, лекте вет.

— Лекте?—кепкым упшалше рвезе ошемынрак угыч йодо.

— Лекте. Нюся мемнан кызыт круглый отличницаш тырша. Кок тылзыште пален кертдымые ваштальтыш. Айдемым ваштальтыме гай...

Поезд каймашыжым изиш тыпландарыш.

Вашке Мамонтовка,—кычкырале проводник.

— Мамотовка?—лӱдынрак повторитлыш директор.—Ах, могай досада. Мыланем значит, лекташ. А вет мый Виктор нерген ыжым ойлен шукто...

— Да, да, а Виктор кузе?—кум колыштшо вашкен йодыч.

Поезд ынде платформо дек лишемеш.

— Шӱкшӱшкӧ лекте мемнан Виктор,—сырен, писын вашмутым пуыш директор,—настоящий шӱкшаклан, да эша тушкак труслан. Тудын чыла поведенийже тыгыде жулничество улмаш. Подсказка, списываний да моштен шыргыжме дене тудо ончык лектын, да шкеже спортивный интерес дене тидын дене заниматлем манын ӱшандарен. "Кӧ ловкий, моштышо, храбрый—тудо але педагог-шамыч? Шкат ужыда, тыште смелость пырчат огеш кӱл, а ловкий тудо верный ыле. Нюсямат тидлан туныктен. Стенгазетыш стих-шамычымат календарь гыч возен наледен. Тышанак вереште...

— Здорово,—ӧрӧ кепкым упшалше рвезе.

Поезд шогале. Директор пӱгырналын омса деке вашка. Омса лишне тудо савырнен ешарыш:

— А тиде „геройым" разоблачатлаш мыланна Нюся полшыш. Мый ӱшандарем темдам: тудо курымжо мучко ынде изи але кугу ондалышымат ок ыште. Вот теве мыйын педагогический рискем. Айдемым вет ыштена. Рисковатлаш правам иметлем вет, а?

— Иметледа,—кычкырале Тонечка.

... Поезд тарванымеке, кепкым упшалше рвезе пальто полтышыжым писын полтыштышат, шып лийше ӱдыр велыш савырнен каласыш:

— Вот тыланет и педагог. Ужыч?
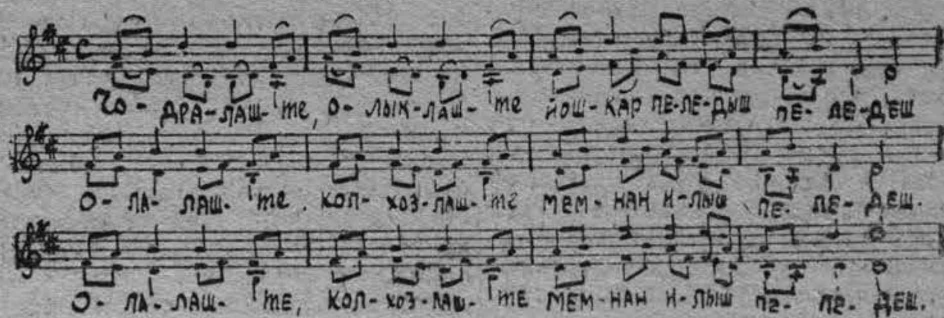
Чодралаште, олыклаште
Йошкар пеледыш пеледеш.
Олалаште, колхозлаште
Мемнан илыш пеледеш.

Гармонетым сай шокталте,
Йӱкшӧ лекше онгырла.
У муретым чот муралте,
Илыш чапле, весела.

Оңым пош гай оварталын,
Ме у мурым мурена.
Кумыл нӧлтын, йывырталын,
У илышым моктена.

Полан саска, чевер саска
Уло мемнан сатыште.
Сылне эрык илышнаже
Ынде шкенан кидыште.

Оңым пош гай овартален,
Ме у мурым мурена.
Кумыл нӧлтын, йывырталын,
У илышым моктена.

Мутшым Шадт Булат кельыштарен.

Отв. редакторын заместительже—*В. М. БОРИСОВ.*

АДРЕС РЕДАКЦИИ: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, № комнаты 69—70, № телефона 90.
Упол. Главлита МАССР А—476. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.